

- Vidění

Vizualita

- Pohled

Dobové oko

Má vidění historii?

- Je způsob vidění obrazu, úhel pohledu, který si obraz sám vynucuje, součástí obrazu? A pokud ano, je stejně reálný jako obraz?

M. Petříček, *Myšlení obrazem*

Populární dogma...

„samo vidění má svoji historii“

Heinrich Wölflin, *Kunstgeschichtliche Grundbegriffe: Das Problem der Stilentwicklung in der neueren Kunst*, München 1915

Erwin Panofsky

„naše primární smyslové dojmy se podstatně liší“ základní potřebou historika umění je získat „neznámé vizuální návyky“, což není myšlenkový proces, ale „rekvalifikace nebo adaptace našich smyslových vjemů.“

Otto Pächt

Methodisches zur Kunstgeschichten Praxis, ausgewählte Schriften, 1977.

Vizualita - okulární, vizuální či skopický režim

Skopický režim modernity

Řecko-římská vizualiza

gotický pohled

byzancké vidění

středověká vizualita

raná nizozemská vizualita

mezopotamská vizuální zkušenost.....

Atd. atd.

The Male Gaze

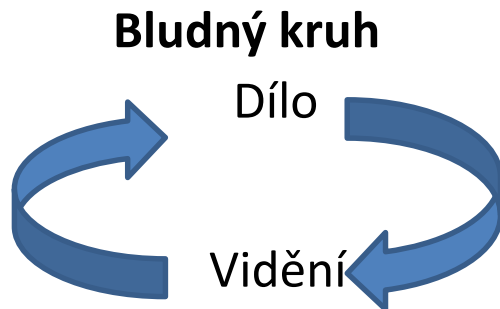
Women “are turned all the time into objects of display, to be looked at and gazed at and stared at by men.

... Women are simply the scenery onto which men project their fantasies.”

Laura Mulvey’s ‘Visual Pleasure and Narrative Cinema’)

..ale teoreticky chatrné dogma

- V jakém smyslu viděli lidé různých dob a míst „jinak“?
- Jaké důkazy pro to máme?
- Jak přesně specifická historická modalita vidění podmiňuje tvorbu umění?
- Kde a jak se vidění stává dostupné kognitivním a specificky kulturním faktorům?

Vidíme „jinak“, ale existují (v netriviálním smyslu) historicky zvláštní formy, způsoby vidění? Pokud ano, jak ovlivňují vnímání uměleckých děl?

- *Okulární, vizuální či skopický režim*
- renesanční vizualita, gotický pohled“, mezopotamské vizuální zkušenosti, raně středověkém vidění

Vidění-vizualiza

Rozdíl mezi viděním a vizualitou signalizuje rozdíl uvnitř vizuálního – mezi mechanismy zraku a jeho historickými technikami, mezi surovými daty vidění a jeho diskurzivní podmíněností...

Hal Foster

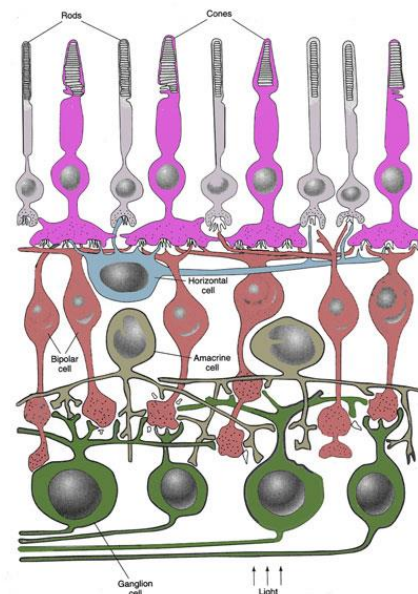
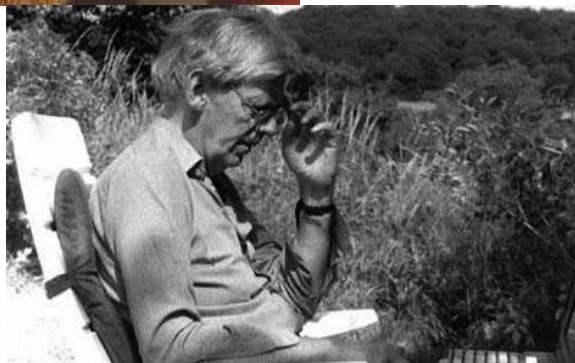
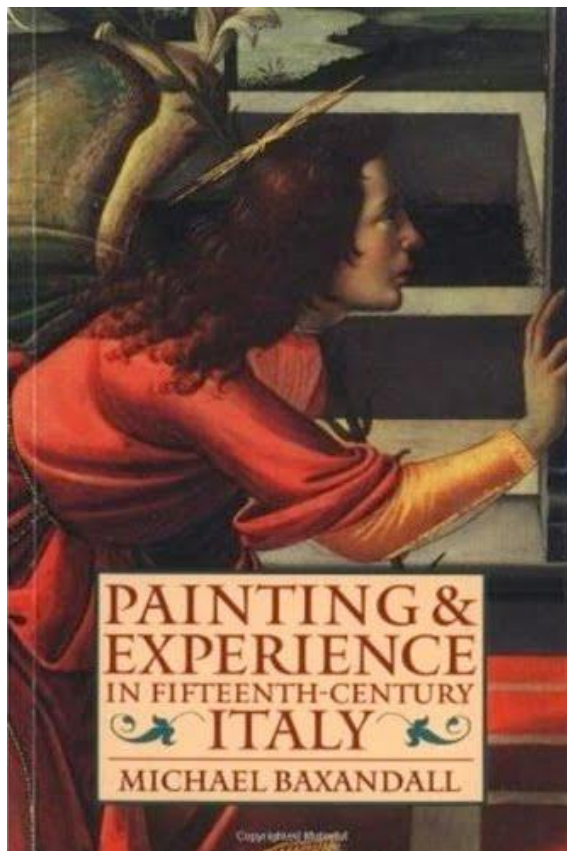
Co způsobuje proměny vidění?

- A) média a technologie zobrazování (Benjamin, Debray, Crary)
- Max Wartofsky: *Zobrazení ve své aktivní roli netoliko mapuje náš vizuální svět jako percepční danost, ale přímo artikuluje a přetváří samotné percepční kapacity.....Tvrdím, že způsoby piktorálního zobrazování se začleňují do vyšších mozkových funkcí vidění jako naučené nebo získané ontogenetické odlišnosti v percepční aktivitě a že to, co můžeme nazvat „stylem vidění“ je přeneseno (mapováno) do kognitivních systémů lidí jako průvodní jev a důsledek adoptování určitých stylů zobrazování.“*

Ekologická determinance (vizuální prostředí)

- Hypotéza „tesařského světa“ Marshall Segall, Donald Campbell and Melville Herskovits, *The Influence of Culture on Visual Perception*. Indianapolis: Bobbs-Merrill Co 1966
- John Onians: *Páry a oblaka lombardské Mantovy netoliko formovaly neurální síť těch, kteří tam žili, ale tato rekonfigurace byla impulzem pro umělce a jejich patrony k tomu, aby vytvořili nový řád, v němž mobilita a neurčitost oblak z nich vytvořila emblémy transcendentální moci.*

Vizuální sociologie Michaela Baxandalla (1972)

„lidská výbava pro vizuální percepci přestává být uniformní. Mozek musí interpretovat surová data o světle a barvě, které dostává z tyčinek sítnice a činí tak pomocí vrozených dovedností a dovedností vyvinutých na základě zkušenosti.“

Period eye

(I) kategorie s nimiž člověk klasifikuje vizuální podněty, (II) zběhlost v rejstříku konvencí zobrazování a zkušenost v přijatelných způsobech vizualizace věcí, o nichž máme neúplnou informaci, znalosti s jejichž pomocí doplňuje to co mu zrak poskytuje a (III) postoje vůči viděným objektům.

- **variabilní a kulturně relativní faktory** **percepce:** nefungují v posloupnosti, ale paralelně a „*tento proces je nepopsatelně složitý a stále nejasný co se týká detailů jeho fyziologie....*“

Plasticita a kognitivní prostupnost vidění

- Kde a jak se vidění stává prostupné kognitivním a specificky kulturním faktorům?

Stávající konceptuální rámec

vizualita

sexualita

sociálně-kulturní podmíněnost

biologická podmíněnost

vidění

sex

Nový konceptuální rámec – fáze vidění (Kesner 2009a, 2009b)

- **Vizualita** - pojmy, postoje, hodnoty a motivy (a jejich diskurzivní artikulace) o vidění a obrazech
- **Vzorce interpretace a porozumění** (sémantické kategorie s jejichž pomocí klasifikujeme vizuální podněty, zběhlost v rejstříku konvencí zobrazování, způsoby vizualizace věcí a vyvozování z obrazů apod.) = Baxandallovo „dobové oko“
- **Percepční strategie a procesy** – mechanismy rozpoznání, identifikace a klasifikace objektů, vzorce sakadických očních mikropohybů, selektivní vizuální pozornosti, procesy nevědomé, ztělesněné emocionální a empatické odpovědi, příslušné motorické reakce apod. – tj. procesy které z větší části fungují pod prahem vědomí
- **mechanismy „vidění nízké úrovně“** - detekce linií a hran, pohybu, barvy, binokulární disparity apod. a související aspekty